

Wersja w języku polskim – obowiązującym dokumentem przyjętym przez Komitet Światowego Dziedzictwa jest wersja w języku angielskim.

Królewskie kopalnie soli w Wieliczce i Bochni

Decyzja: 37 COM 8B.41

Orzeczenie wyjątkowej uniwersalnej wartości

Krótki opis

Kopalnie Soli w Wieliczce i Bochni są zlokalizowane w tym samym geologicznym złożu soli kamiennej w Polsce południowej. Położone blisko siebie kopalnie funkcjonowały równolegle i nieprzerwanie od XIII do schyłku XX wieku, stanowiąc jeden z najwcześniejszych oraz najważniejszych zakładów przemysłowych w Europie.

Obie kopalnie obejmują ogromny zespół wczesnych chodników, które sięgają znacznych głębokości. Wyeksploatowane wyrobiska zostały przekształcone w kaplice, warsztaty, magazyny, itp. Znaczny zespół rzeźb oraz elementów ozdobnych wyrzeźbionych w soli kamiennej został zachowany w obu kopalniach wraz ze zbiorem narzędzi i maszyn. Podziemny szlak turystyczny istnieje od początku XIX wieku.

Obie kopalnie, które przez długi okres czasu były połączone w jedno przedsiębiorstwo o królewskim statusie (Krakowskie Żupy), administracyjnie i technicznie były kierowane z Zamku Żupnego w Wieliczce, który pochodzi z okresu średniowiecza, jednakże kilkakrotnie został przebudowany w swojej historii.

Kryterium (iv): Królewskie Kopalnie Soli w Wieliczce i Bochni obrazują historyczne etapy rozwoju technik kopalnianych w Europie od XIII do XX wieku. Chodniki, podziemne komory urządzone i ozdobione w sposób odzwierciedlający górnicze społeczno-religijne tradycje, narzędzia i maszyny, oraz Zamek Żupny, który był siedzibą zarządcy przedsiębiorstwa przez stulecia, zapewniają wyjątkowe świadectwo społeczno-technicznego systemu związanego z wydobyciem soli kamiennej.

Integralność

To seryjne dobro składa się z trzech komponentów historycznie stanowiących jedno królewskie przedsiębiorstwo Żupy Krakowskie: Kopalni Soli w Wieliczce, Kopalni Soli w Bochni oraz Zamku Żupnego w Wieliczce. Obie kopalnie ilustrują zróżnicowanie zespołu pod względem wydobywczym, technicznym i artystycznych oraz kompletności dowodów historycznych prac przy złożach soli kamiennej w tym regionie, który obecnie jest zwany Polską południową. Zamek Żupny w Wieliczce, który historycznie zarządzał obiema kopalniami i kierował sprzedażą soli na rzecz książąt oraz królów polskich, dodaje nowego wymiaru Wyjątkowej Uniwersalnej Wartości zespołu.

Autentyczność

Dobro wyraża stosunkowo zadowalającą autentyczność pod względem górniczym. Chociaż większość części zachowanej struktury pochodzi z XVIII wieku, techniczne świadectwo dotyczy zasadniczo XVIII, XIX oraz XX wieku. Wiedza techniczna dotycząca wcześniejszych okresów pochodzi przede wszystkim z historycznych zapisów oraz z wynikających z nich rekonstrukcji, które w niektórych przypadkach są lekko nadinterpretowane w porównaniu do dowodów bezpośrednich.

Wymogi dotyczące zarządzania i ochrony

Kopalnia Soli w Wieliczce jest prawnie chroniona zarówno jako zabytek wpisany do rejestru (Nr A-580, 1976) jak i Pomnik Historii (Rozporządzenie Prezydenta RP, 1994 r.). Kopalnia Soli w Bochni jest prawnie chroniona zarówno jako zabytek wpisany do rejestru (Nr A-238, grudzień 1981) jak i Pomnik Historii (Rozporządzenie Prezydenta, wrzesień 2000). Zamek Żupny w Wieliczce jest wpisany do rejestru zabytków Państwa-Strony (Nr A-579, marzec 1988). Ochrona zabytków znajduje się w zakresie obowiązków Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków. Zastosowanie praw i przepisów górniczych leży w zakresie obowiązków Okręgowego Urzędu Górniczego w Krakowie. System indywidualnego zarządzania każdego z obiektów działa w sposób zadowalający. Każdy z komponentów zapewnia wielu wykwalifikowanych specjalistów. Funkcjonowanie programów związanych z konserwacją i zarządzaniem miejscami jest zadowalające. Elementy górnicze zostały w pełni uwzględnione, co doprowadziło do powstania rozległego programu stabilizacji opuszczonych chodników oraz wyboru do konserwacji chodników, najbardziej reprezentatywnych pod względem

historycznym i zabytkowym. Jednakże niedawne ustanowienie Zespołu ds. Monitorowania i Koordynacji wspólnego dla trzech komponentów musi zostać potwierdzone zarówno w zakresie jego struktury oraz sposobu funkcjonowania, szczególnie w celu zharmonizowania planów i zapewnienia zaangażowania wszystkich partnerów.